

Szakkönyvtári gyűjteményalakítás

Markója Szilárd

igazgató

Esztergom, 2019. jún. 24-26.

Kérdések kérdések hátán...

- Van olyan, hogy szakkönyvtári rendszer?
- Miben rendszer, ha egyáltalán?
- Feladatelosztás? A tortából „mindenki egyaránt vehet?”
- Ki(k) tartoz(-na)k a szakkönyvtárakhoz? Az egyházi könyvtárak azok?
- Kik a gazdáink? Egységes irányítás?

Könyvtárat vezetni, kapcsolat a fenntartóval

- „Nem vagyok a magam ura”
- Kommunikációs csatorna
- 4 típus:
- Törődő/finanszírozó
- Nem törődő/finanszírozó
- Törődő/nem finanszírozó
- Nem törődő/nem finanszírozó

Magyar szakkönyvtári rendszer

- 1735, selmeci bányászati könyvtár
- Csúcs a szocializmusban: 3000 szakkönyvtár
- Napjainkban: 11 országos, 51 egészségügyi, MTA 27, egyéb szakkönyvtárak: 244

Szakkönyvtári gyűjteményalakítás

- Egyeztetett gyűjteményalakítás?
- Állománygyarapítás/állományapasztás
- Nyomtatott dokumentumok? Elektronikus dokumentumok?
- OGYK előzmények, 2013 óta...

A gyűjtőkörök kialakulása és változásai XIX. század

Házszabály 1868

„azon könyvek, nyomtatványok és egyéb kiadványok szereztetnek meg, melyek a törvényhozási munkálkodásnál szükséges adatokat tartalmazzák”

Nyomtatott katalóguskötet 1894

„főszakja a könyvtárnak a jog- és államtudományok tág birodalma... A mi nyomtatvány ezekbe a határtalan tág szavakba, jog és állam belefér, az a parlamenti könyvtárnak mindennapi kenyere.”

A gyűjtőkörök kialakulása és változásai XX. század

Mérföldkő: 1922. évi XX. törvénycikk A nyomdatermékek tudományos célokra szolgáló köteles példányainak beszolgáltatásáról szóló 1897. XLI. tc. kiegészítéséről

- *jog- és államtudományi művek*
- *az egyén, a társadalom, az egyház és a közület bárminő ... tevékenységével, jelenségével foglalkozó művek (kivéve orvostudomány)*
- *történeti, föld- és néprajzi művek és térképek*
- *nagyobb könyvtárak címjegyzékei*
- *szótárak, enciklopédiák*
- *évkönyvek, cím- és névtárak*

1929. évi I. törvénycikk a múzeum-,
könyvtár- és levéltárügy némely
kérdéseinek rendezéséről

- *döntés a könyvtaré (nyomdai jegyzékek alapján)*
- *tudatosabb állományalakítás*

213/1951. (XII.18.) MT rendelet

- *válogatási jog (gyűjtőkörnek megfelelően)*

2042/1952. MT rendelet

1953 – nyilvánossá válás

- *kimaradt a közgazdaságtudomány,*
- *külföldön megjelent, magyar vonatkozású politikai művek*

1955 – bizottsági vizsgálat a NM könyvtári főosztálya megbízásából

- *kritika a jog gyűjtésével kapcsolatban*

Mellék gyűjtőkörök (újkori egyetemes történelem, közgazdaság, szociológia) – miniszteri szinten történő meghatározás: 131/**1968**.
(M.K.11.) MM utasítás

164/1958. (M.K.15.) MM utasítás - országos tudományos szakkönyvtár

- *három fő gyűjtőkör: legújabb kori egyetemes történelem, állam- és jogtudomány, politika*

1991 – a könyvtár visszakerült az Országgyűlés Hivatalának szervezetébe, gyűjtőköre nem változott

Néhány szó az állományról

- **Az állomány nagysága**
 - közel 700 ezer nyomtatott könyvtári egység
 - kb. 4 millió oldal elektronikus állomány
- **Az állomány részei**
 - törzsgyűjtemény (raktárak, olvasóterem)
 - különgyűjtemények (MPGY, KPGY, ENSZ és EÜ letét)
 - KKIG szervezeti egységeinél lévő állományrészek
- **Éves gyarapodás / dokumentumtípusok**
 - kb. 5 ezer könyvtári egység
 - könyv: kb. 3-4 ezer kötet (2017-ben: 2980 mű, 3262 kötet)
 - időszaki kiadvány: 2017-ben
 - belföldi: 300 cím, 590 kötet
 - külföldi: 295 cím, 646 kötet
 - egyéb dokumentumok, szolgáltatások (2017: 13 féle online adatbázis)

Beszerzési források

- köteleespéldány
 - 2012. évi XXXVI. törvény az Országgyűlésről 124/A. §
 - 60/1998 (III. 27.) Kormányrendelet a sajtótermékek kötelesspéldányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról 11. § (1) bekezdés d) pontja
- vétel
- ajándék
- hivatalos megküldés
- csere
- fölőspéldány

szociológia

statisztika

állam- és jogtudomány

politikatudomány

**Fő- és mellék
gyűjtőkörök**

történettudomány

magyar országgyűlési
dokumentumok

közgazdaságtudomány

nyelvi (ha nem magyar)
angol, német, francia, egyéb

földrajzi (ha nem Magyarország)
szomszédos országok
EU, Egyesült Államok

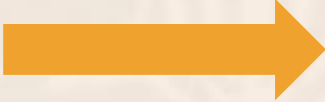
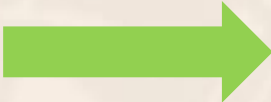
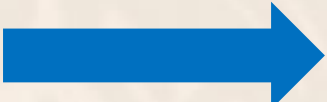
A gyűjtés szempontjai

időbeliség
friss, visszamenőleges

példányszám
(prézens funkció – felhasználói igények)

külső felhasználók
Országgyűlés Hivatala munkatársai
KKIG más szervezeti egységei

Feladatok a gyűjteményszervezésben

- **Katalogizálás:** HUNMARC MARC 21
- **Nyilvántartás:** „könyv mint könyv” „könyv mint tárgyi eszköz”
- **Leltározás:** 3/1975. (VIII. 17.) KM-PM együttes rendelet
Az államháztartás számviteléről szóló 4/2013. (I.11.)
Korm. Rendelet
- **Szoftver (IKR, OKAPI?)**

Köszönöm a figyelmet!

